

יד. אויגניון (Avignon)

העיר אויגניון אשר בארץ צרפת היא אחת הקהלות הישראליות היותר עתיקות שבגולה ובכל זאת נוסד בתוכה בית דפוס עברי בומן מאוחר מאד 1, בשנת תקכ"ה, על ידי שני השותפים ה"ר יצחק נאקיט 2) מקאוואליאון וה"ר מרדכי ב"ר אברהם כרמי 3, ובאותה שנה הוציאו המדפיסים, במצות השותפים הצעירים ישעיה וידאל ומרדכי וינטורה 4, שהיו המניהים בדפוס, את סדר הקונטרסים כולל בו הקידושין ופיוטים לשבת, סדר הבדלה ופזמונים למוצאי שבת, הדלקת נר חנוכה וסדר פורים... לברית מילה 5)... כמנהג קהלות הקודש שבמחוז ויניזין.

הספר הזה מכיל בכללו חמשים ותשעה דף, ומראהו רע, כי האותיות בלתי יפות וגם הניר גרוע.

בשנת תקכ"ז עשו שני המדפיסים הנזכרים חווה את ה"ר יהודא דדיניאה, והתחייבו להדפיס על הוצאות שלשתם את "סדר התמיד" כולל כל התפלות... כמנהג ארבע קהלות הקדושות... קארפינטראץ. אויגניון, לישוה, קאוואליאון... הכל סדרת... אליהו כרמי 6) מקרי דרדקי מנעורי פה קארפינטראץ" 7). אולם טרם נגמרה הדפסת הספר נזרעו אחור ה"ר יצחק נאקיט וה"ר יהודא דדיניאה, ומחלו על חלקם לטובת ה"ר מרדכי כרמי והרב ובית דינו מקארפינטראץ אשרו וקימו זאת בתעודתם שנפרסמה בראש הספר, באמנם: היקר מרדכי כרמי הנ"ל נשתתף על ענין ההדפסה עם היקר יצחק נאקיט והיקר ר' יהודא דדיניאה ועשינו להם את כל תקף גורתנו בחדש אלול העבר... ונתפרדה החבילה ומחלו יצחק נאקיט ויהודא דדיניאה

1) על פי תעודה עתיקה נרע, כי הצורף זהב וכסף פרוקום וואלדסאנדל ספראג שנחשב לאחד מחבריו של נוסברג, הממציאים את האותיות הנעות ונרות, עשה חווה באויגניון בימי האביב משנת ר"ו (1446) את היהודי דוין, והתחייב עצמו לחקק בערו עשרים ושבע אותיות עבריות מן ברזל ולחתן לו בצורף כל החפצים הנטפלים להן, ולעומת זה קבל עליו היהודי דוין לבלי גלה און שום אדם, כל זמן שיחמשה וואלדסאנדל באויגניון ובסביבותיה שלשים מלין, את למוד העיוני והשמושי מאמנות זו בכללה, ושישאר כמס לו לבדו ואין לזולתו מן מי למד המלאכה הזאת, וללמד את וואלדסאנדל מלאכת צביעות כל מעשה-ארנ. וואלדסאנדל הרשיע לפני השופט את היהודי שלא מלא אחרי הבטחתו, ובקש לצות להחזיר לו מ"ה האותיות של ברזל שנתן לדוין בתורת בטחון. הוצאת הסכסוך בלתי נורע. השוה בעתון הכיכליוגרפי שנה שמינית עמוד 46.

2) הרב חיד"א הנהג מוכיר בספרו מעגל טוב (הוצאת חברת מקיצי נרדמים) אנשים שונים קריאי העדה מן המשפחה הזאת.

3) אף הוא נזכר שם בתור בעל בעמיו, והי אחרי כן רב העדה בקארפינטראץ. ספרו סאמר מרדכי נדפס בליוורג בשנת תקמ"ד-מ"ו, וינע ויאסף אל עמיו בארץ הקדושה בערב חג הבכורים תקפ"ה. (אחרית לאיש שלום דף ד')

4) הוא העתיק אהלו אחרי כן לעיר הכורה פאריש והשתקע שם כמסופר בס' מעגל טוב. על אדות ספריו השוה בית עקר ספרים ע' 769.

5) שני פיוטים לברית מילה מתורגמים גם לשפת פרוכינצאלית.

6) הוא היה בנו של ה"ר משה כרמי, בכתוב בסוף הקדמתו שם.

7) מן ספרי התפלות כמנהג קארפינטראץ נדפסו: סדר פרשיות, פ"א, וזמירות לשבת והבדלה, אמ"ד ת"ס בנודר 64, סדר האשמורות, סדר של ר"ה, יו"ב, לארבע צובות ולארבע פרשיות, לשלש רגלים ולימים נוראים, אמ"ד תצ"ט-תקכ"ן, כאשר רשמתי בפרק אמ"ד.